

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

Poslanica predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar ob državnem prazniku – dnevu upora proti okupatorju

Ljubljana, 27. april 2023

*Spoštovane državljanke in državljani,
drage prebivalke in prebivalci naše lepe Slovenije,*

Na upor Slovenk in Slovencev proti okupatorju v drugi svetovni vojni, ki se ga spominjamo danes, moramo biti neizmerno ponosni. Pogum, požrtvovalnost, odločnost in tovarištvo bork in borcev so namreč omogočili obstoj slovenskega naroda.

Narodnoosvobodilni upor se je začel tiho in preudarno, nato pa z vse bolj odločnimi in vidnimi koraki, ki so se glasno slišali na poti upora proti nacizmu in fašizmu. Od Osvobodilne fronte do osamosvojitvene vojne je bila moč slovenskega upora in odpora ravno v tem, da je presegala razredne in generacijske ločnice. Pa vendar se vprašajmo, kaj sploh je bistvo upora?

Menim, da gre za kritično sposobnost reči »ne« aktualnim krivicam – a ob tem misliti na prihodnost, tako da iz nje nikogar ne izključujemo. Za takšna dejanja je zato potrebno dvoje: upati si in si hkrati tudi zaupati. Zato vsem, ki so sodelovali v narodnoosvobodilnem boju izrekam priznanje in globoko spoštovanje za pogumna dejanja, ki so nam omogočila svobodno in samostojno državo.

A prav tisti, ki so izkusili grozote vojne, najbolje vedo, kako zelo v vsaki vojni trpi družba, koliko težko popravljive škode med ljudmi se zgodi vsakič, kadar odloča orožje. Zgodovina bi morala biti dobra učiteljica, a še vedno trajajoča vojna v Ukrajini kaže, da nekatere nauke včasih prehitro odvržemo čez ramo.

Toda vrnimo se za trenutek k upor. Dejanju, ki se je zaradi dogajanja v Ukrajini vrnilo na ozemlje Evrope. Ta upor moramo podpreti, saj brez njega ne bo več Ukrajine, poteptane bodo človekove pravice, poteptana bo vladavina prava. Če pade vladavina prava, pade Evropa – in z njo sodobni svet. Kdor okupira, ta mora vedeti, da je vedno nekje tu že tisti, ki se upravičeno upira.

Prosto po Camusu lahko rečemo, da je uporni človek človek upanja. In to upanje moramo spodbujati pri ukrajinskem narodu. Upanje, ki bo omogočilo, da bodo mlade Ukrajinke in Ukrajinci čez 10, 15 let lahko izvrstne športnice in športniki, inženirke in inženirji, zdravnice ali zdravniki.

Po upor in upanju se dotaknimo še miru. Evropa se je vzpostavila na načelih miru, vladavine prava in spoštovanja človekovih pravic – in Evropa ter z njo Slovenija morata obstati na teh načelih. Vladavina prava in človekove pravice nas ne le ohranjata med jedrnimi evropskimi državami, ampak nam odpirata prostor za napredek. Bolj ko bomo ostali odprti – za druge, za novo, za prihodnost – bolj se bomo znali soočati z izzivi prihodnosti.

Spomin na pomembne dogodke iz slovenske zgodovine je treba ohranjati in negovati, ob tem pa želim jasno in glasno obsoditi poskuse revidiranja slovenske zgodovine ter zlorabo teh tem v politične namene. Zato moramo mlade ozaveščati o pomenu prehojene poti, ki je vodila v samostojnost naše države in jim hkrati položiti na srce, da je mogoče probleme reševati drugače, ne le z oboroženimi spopadi.

Letos je Kajuhovo leto. Leto pesnika, ki je pustil veliko strani nepopisanih, ker je pod streli okupatorja umrl star komaj 21 let. Naj zaključim z njegovim verzom:

*Tako pa še živimo,
čeprav nas je milijon samo,
zdahnili bi, da ne trpimo
z uporno, dvignjeno glavo!*